Άκης Φιλοθέου

Η Άκρα Δεξιά στην Ε.Ε.

Μια χαρτογράφηση

ενόψει των ευρωεκλογών του 2019

TIESS

Συγγραφέας: Άκης Φιλοθέου

Τίτλος: Η Άκρα Δεξιά στην Ε.Ε. Μια χαρτογράφηση ενόψει των ευρωεκλογών του 2019

Διορθώσεις: Αστέριος Τσιουμάνης, Βαγγέλης Περράκης

Εκδότης: Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών Ερευνών – TIESS

Θεσσαλονίκη

info@dipke.org

dipke.org

Έτος έκδοσης: 2019

Άδεια χρήσης: Το άρθρο δημοσιεύεται με άδεια χρήσης Creative Commons 4.0, αναφορά δημιουργού, παρόμοια χρήση, μη εμπορική χρήση.

Περιεχόμενα

Περίληψη 4
Εισαγωγή 5
Η Άκρα Δεξιά: Από τον Εθνικισμό στον Νεοναζισμό 6
Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και η Άκρα Δεξιά με μια ματιά 11
Συμπεράσματα 14
Παράρτημα: Τα κυριότερα ακροδεξιά κόμματα στις χώρες της Ε.Ε. 16
Παραπομπές 20

Περίληψη

Θεωρώντας ανησυχητική τόσο την άνοδο των ακροδεξιών κομμάτων στη Ευρώπη όσο και την νομιμοποίηση των θέσεών τους από τις πολιτικές των κυρίαρχων κομμάτων της Ε.Ε., το άρθρο προσπαθεί να χαρτογραφήσει την άκρα δεξιά σήμερα, να αναδείξει τις δυναμικές που αναπτύσσονται εντός του Ευρωκοινοβουλίου και τις ιδεολογικές συμπτώσεις με τα κυρίαρχα δεξιά κόμματα. Μέσα από την παρουσίαση του ακροδεξιού φάσματος γίνονται εμφανείς οι επιμέρους ομάδες του εθνισμού, της ριζοσπαστικής και της εξτρεμιστικής δεξιάς. Ο καθορισμός των ιδεολογικών τους χαρακτηριστικών όπως ο εθνικισμός, η ξενοφοβία, ο αυταρχισμός, η αντι-δημοκρατία και ο ρατσισμός παρέχουν το εννοιολογικό πλαίσιο στο οποίο διασαφηνίζονται οι μεταξύ τους διαφορές. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι πολιτικές ομάδες που απαρτίζουν το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις ομάδες εκείνες που ενσωματώνουν τις παραπάνω ιδεολογικές κατηγορίες. Τέλος, παρατίθενται συνοπτικά οι αιτίες της ανάδυσης της ακροδεξιάς, καθώς επίσης και κάποιες διαπιστώσεις αναφορικά με τη σχέση δεξιάς – ακροδεξιάς.

Εισαγωγή

Καθώς οδεύουμε προς τις Ευρωεκλογές της 26ης Μαΐου, γίνεται ολοένα και πιο φανερό ότι αυτή η αναμέτρηση θα σηματοδοτήσει την αλλαγή των πολιτικών συσχετισμών στο ευρωκοινοβούλιο, όπως ήδη έχουν δείξει οι εθνικές εκλογές σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Τα τελευταία πέντε χρόνια τα ακροδεξιά κόμματα σημείωσαν σημαντικές εκλογικές επιτυχίες σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Από τους νεοναζί της Χρυσής Αυγής και του Κότλεμπα στη Σλοβακία, στη Λέγκα του Σαλβίνι (Ιταλία) και στον Εθνικό Συναγερμό της Λεπέν (Γαλλία), μέχρι και την “ανελεύθερη δημοκρατία” του Ορμπάν (Ουγγαρία), η άκρα δεξιά καλπάζει σε όλη την ήπειρο.

Τα κυρίαρχα κόμματα, αντί να αντιδράσουν στα ακροδεξιά επιχειρήματα, μετακινήθηκαν και αυτά προς τα δεξιά σε μια προσπάθεια να ξανακερδίσουν τους χαμένους ψηφοφόρους (Yilmaz, 2012), νομιμοποιώντας έτσι την ακροδεξιά ρητορική και μετατοπίζοντας δεξιότερα το πολιτικό φάσμα (Sierakowski, 2018).

Στον απόηχο της οικονομικής και της προσφυγικής κρίσης, ο ευρωσκεπτικισμός έγινε πιο έντονος και, σε συνδυασμό με την κατάρρευση της σοσιαλδημοκρατίας, παρείχε το κατάλληλο έδαφος για την άνοδο της άκρας δεξιάς. Τα ακροδεξιά κόμματα κατάφεραν να εκμεταλλευτούν αυτά τα ζητήματα και να γίνουν δημοφιλή ανάμεσα στα εκλογικά σώματα της Ευρώπης, φτάνοντας σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και σε κυβερνητικές θέσεις, συνήθως σε συνεργασία με μεγαλύτερα δεξιά κόμματα.

Σήμερα, σε κάποιες χώρες προβλέπεται να κερδίσουν την πρώτη θέση σε ενδεχόμενες εκλογές. Σε ότι αφορά τις επερχόμενες Ευρωεκλογές, αυτή η ανοδική τάση της ακροδεξιάς θα αντικατοπτριστεί όχι μόνο στο εκλογικό αποτέλεσμα αλλά κυρίως στις πολιτικές της Ε.Ε. μετεκλογικά οι οποίες αναμένεται να επηρεαστούν σε σημαντικό βαθμό από την ακροδεξιά ατζέντα.

Η Άκρα Δεξιά: Από τον Εθνικισμό στον Νεοναζισμό

Από τη δεκαετία του 2000, η ριζοσπαστική δεξιά είναι η ταχύτερα αναπτυσσόμενη “κομματική οικογένεια” στην Ευρώπη (Mudde, 2007), έχοντας σημειώσει σημαντικές επιτυχίες, κυρίως την τελευταία δεκαετία. Η εκλογική επιτυχία των κομμάτων της εξτρεμιστικής δεξιάς σε όλη την ήπειρο έχει κάνει πολίτες και ακαδημαϊκούς να συνειδητοποιήσουν ότι η εξτρεμιστική δεξιά δεν αποτελεί ένα περιθωριακό και παροδικό φαινόμενο, αλλά μια δύναμη που μπορεί να εισχωρήσει στην κυρίαρχη πολιτική σκηνή (Anastasakis, 2001:15).

Εδώ οι όροι «άκρα δεξιά», «ριζοσπαστική δεξιά» και «εξτρεμιστική δεξιά» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, όχι μόνο γιατί έτσι χρησιμοποιούνται από τη σύγχρονη ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, αλλά επίσης για να αναδειχθεί και η υφιστάμενη εννοιολογική σύγχυση σχετικά με την ορολογία.

Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, όταν αυτά τα κόμματα βρίσκονταν στο περιθώριο, το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας τα χαρακτήριζε ως εξτρεμιστική δεξιά (Anastasakis, 2001· Carter, 2005· Ignazi, 2003· Mudde, 2000). Με την πάροδο των ετών και την εκλογική επιτυχία και είσοδό τους στα εθνικά κοινοβούλια, ο όρος ριζοσπαστική δεξιά άρχισε να χρησιμοποιείται με μεγαλύτερη συχνότητα (Bustikova, 2014· Minkenberg, 2015, 2017· Mudde, 2007, 2010· Pirro, 2015).

Το κρίσιμο σημείο στη διάκριση μεταξύ ριζοσπαστικής και εξτρεμιστικής δεξιάς βρίσκεται στη θέση της καθεμιάς σε σχέση με το δημοκρατικό πολίτευμα. Εντούτοις, θεωρούμε και τις δυο ως μέρη ή υποομάδες μιας ευρύτερης ακροδεξιάς ομπρέλας όπως ακριβώς απεικονίζεται παρακάτω:

(Shekhovtsov, 2015)

Εδώ ο φασισμός θεωρείται κλασικός υπότυπος του δεξιού εξτρεμισμού, ενώ ο ναζισμός αποτελεί την έσχατη έκφρασή του. Επιστρέφοντας στον διαχωρισμό μεταξύ ριζοσπαστισμού και εξτρεμισμού, πρέπει να διασαφηνίσουμε τη σχέση του καθενός με τη δημοκρατική τάξη. Η δημοκρατία, ο ριζοσπαστισμός γενικά και ο εξτρεμισμός ειδικά βασίζονται σε θεμελιωδώς διαφορετικές αξίες. Ωστόσο, όπως σημειώνει ο Ολλανδός πολιτικός επιστήμονας Κας Μούντε (Cas Mudde, 2010), υπάρχει και μια επιπλέον διάκριση μεταξύ ριζοσπαστισμού και εξτρεμισμού που μεγάλο τμήμα της βιβλιογραφίας αγνοεί, γεγονός φανερά λανθασμένο.

Η πιο κοινά αποδεκτή ερμηνεία, σχετικά με τη διάκριση ριζοσπαστισμού και εξτρεμισμού, προέρχεται από τη γερμανική νομική παράδοση όπου οι όροι χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν μια συγκεκριμένη οπτική απέναντι στη δημοκρατία: ο εξτρεμισμός είναι αντίθετος στο σύνταγμα (verfassungwidrig), ενώ ο ριζοσπαστισμός είναι εχθρικός προς το σύνταγμα (verfassungsfeindlich) και έτσι τα εξτρεμιστικά κόμματα συχνά παρακολουθούνται στενά από τις αρχές και είναι δυνατό να τιμωρηθούν με απαγόρευση της λειτουργίας τους, ενώ τα ριζοσπαστικά κόμματα δεν ελέγχονται σε τέτοιο βαθμό (Mudde, 2000: 12). Με

άλλα λόγια, ο ριζοσπαστισμός αποδέχεται τη δημοκρατία ενώ ο εξτρεμισμός όχι, ορίζοντας τη δημοκρατία με έναν ελάχιστο ή διαδικαστικό τρόπο (Mudde, 2010: 1168). Ως εκ τούτου, ο δεξιός εξτρεμισμός ορίζεται από την απόρριψη των θεμελιωδών αξιών, διαδικασιών και θεσμών της συνταγματικής δημοκρατίας και ταυτόχρονα από την απόρριψη της αρχής της θεμελιώδους ισότητας των ανθρώπων (Carter, 2005: 17).

Αυτές οι διαφοροποιήσεις δημιουργούν μια προβληματική σχετικά με την κατηγοριοποίηση των ακροδεξιών κομμάτων. Υποδηλώνει άραγε, η είσοδός τους στα εθνικά κοινοβούλια, δηλαδή η ενεργός συμμετοχή τους στο δημοκρατικό σύστημα, ότι αυτά τα κόμματα αποδέχονται τη δημοκρατία ή μήπως απλά κρύβουν τον εξτρεμισμό τους για να αποφύγουν ενδεχόμενες κυρώσεις και να μεγιστοποιήσουν την εκλογική τους δύναμη; Σχετικές μελέτες υπενθυμίζουν ότι τα κόμματα της εξτρεμιστικής δεξιάς διατηρούν συχνά δύο ιδεολογίες: μία που παρουσιάζεται στο ευρύ κοινό και μία μόνο για τους μυημένους (Enyedi, 2016: 17). Έτσι, η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στα κόμματα της εξτρεμιστικής και της ριζοσπαστικής δεξιάς είναι δυσδιάκριτη καθώς έχουν παρόμοια ιδεολογικά χαρακτηριστικά και συχνά κίνητρο να κρύψουν τον εξτρεμισμό τους για να αποφύγουν τις επιπτώσεις του νόμου (Golder, 2016: 478).

Η «αφαιρετική κλίμακα εθνιστικών ιδεολογιών» (ladder of abstraction of nativist ideologies) του Cas Mudde (2007) μας παρέχει ένα διαχρονικό εννοιολογικό πλαίσιο των ακροδεξιών ιδεολογιών και αποσαφηνίζει τις διαφορές ανάμεσά τους:

Ιδεολογία	Βασικό επιπρόσθετο χαρακτηριστικό
Εξτρεμιστική Δεξιά	
	Αντι-δημοκρατία
Ριζοσπαστική Δεξιά	
	Αυταρχισμός
Εθνισμός	
	Ξενοφοβία
Εθνικισμός	

Σ' αυτόν τον προσανατολισμό του ακροδεξιού φάσματος, ο εθνικισμός παίζει καθοριστικό ρόλο. Αποτελεί τη βάση των ακροδεξιών ιδεολογιών, αλλά δεν μπορεί να θεωρηθεί αποκλειστικά κομμάτι της άκρας δεξιάς. Ιστορικά είναι συνυφασμένος με επαναστατικά κινήματα και εθνικούς αγώνες, ενώ στη σύγχρονη εποχή μπορεί να συνδεθεί και με αριστερές ιδεολογίες (αποσχιστικής ή αυτονομιστικής κατεύθυνσης), όπως π.χ. της ΕΤΑ στη χώρα των Βάσκων.

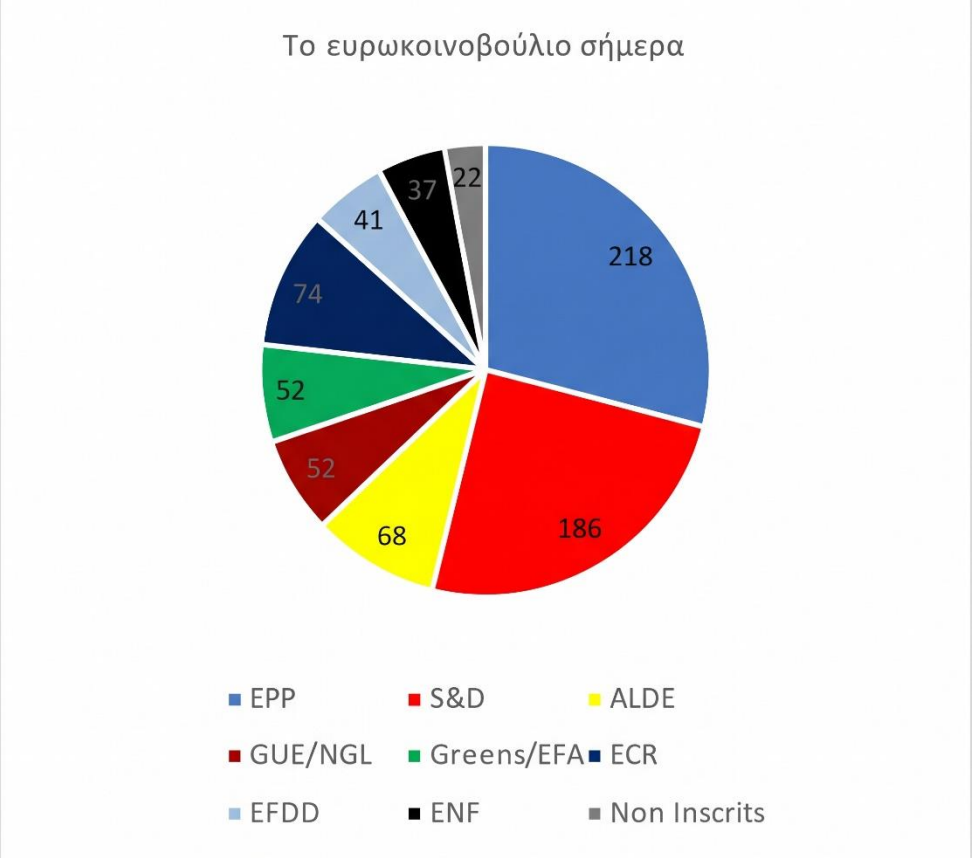
Ωστόσο, όλα τα ακροδεξιά κόμματα εμπεριέχουν τον εθνικισμό ως βασικό χαρακτηριστικό των ιδεολογιών τους. Αλλά ενώ αποκλειστικά ο εθνικισμός δεν αρκεί για την οικοδόμηση μιας ακροδεξιάς ιδεολογίας, ο συνδυασμός του με την ξενοφοβία, και συνεπώς η κατασκευή μιας εθνιστικής ιδεολογίας, αρκεί για μια τέτοια οικοδόμηση.

Ο εθνισμός λοιπόν βασίζεται στην αντίληψη ότι το κράτος θα πρέπει να κατοικείται αποκλειστικά από γηγενείς (το έθνος) και ότι τα μη γηγενή στοιχεία (άνθρωποι και ιδέες) απειλούν την ομοιογένεια έθνους- κράτους και θα πρέπει να εκδιωχθούν. Η αντίληψη αυτή αποτελεί την αναγκαία και ικανή συνθήκη για τον σχηματισμό μιας ακροδεξιάς ιδεολογίας. Απαραίτητο στοιχείο για να σχηματιστεί η ριζοσπαστική δεξιά είναι η προσθήκη του αυταρχισμού, ενώ για την για την κατασκευή της ιδεολογίας της εξτρεμιστικής δεξιάς είναι η αντίθεση στη δημοκρατία η οποία συνοδεύεται συνήθως και από τη χρήση βίας ως μέσο πολιτικής έκφρασης. Η ροπή των κομμάτων της εξτρεμιστικής δεξιάς προς τον φασισμό και τον ναζισμό καθορίζεται από τα επιμέρους ιδεολογικά χαρακτηριστικά τους.

Εκτός από τα βασικά χαρακτηριστικά, οι ακροδεξιές ιδεολογίες συνοδεύονται και από άλλα στοιχεία που συνήθως σχετίζονται με διάφορα είδη αποκλεισμού («εμείς» και «αυτοί», ο «άλλος», ο διαφορετικός). Αυτά τα ιδεολογικά χαρακτηριστικά και ο συνδυασμός τους ποικίλουν από κόμμα σε κόμμα ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους. Τέτοια ιδεολογικά χαρακτηριστικά αποτελούν ο ρατσισμός, ο αντισημιτισμός, ο αντικομμουνισμός, ο εθνοκεντρισμός, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός, η ομοφοβία, ο μιλιταρισμός και ο οικονομικός σοβινισμός (Mudde, 2000· 2007, Minkenberg, 2015· 2017).

Τα τελευταία χρόνια έχει ανοίξει μια μεγάλη συζήτηση σχετικά με το ρόλο του λαϊκισμού στην σύγχρονη πολιτική σκηνή. Είτε εκλάβουμε τον λαϊκισμό ως ιδεολογία, είτε ως πολιτικό στυλ, είδος ρητορικής ή στρατηγική, βασίζεται στη διάκριση της κοινωνίας μεταξύ του λαού και του εχθρού του, που συνήθως αποτελεί κάποια ελίτ (οικονομική, πολιτική). Σε ότι αφορά τα ακροδεξιά κόμματα, ο λαϊκισμός που τα χαρακτηρίζει παίρνει την μορφή του εθνικο-λαϊκισμού, μια μορφή που περιορίζει την έννοια του λαού στους «αληθινούς πολίτες του έθνους» αποκλείοντας από αυτόν μειονότητες, ξένους, μετανάστες και πρόσφυγες. Έτσι, ο εχθρός του λαού μπορεί να πάρει διάφορα σχήματα και να νοηματοδοτηθεί σύμφωνα με τον στόχο που έχει θέσει το κάθε ακροδεξιό κόμμα ή ο κάθε ακροδεξιός ηγέτης (αλλοδαποί, αριστεροί και προοδευτικοί, θεσμικά όργανα, διεθνής οργανισμοί, κτλ.) (Mudde & Kaltwasser, 2017· Taguieff, 2012· Eatwell & Goodwin, 2018).

Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και η Άκρα Δεξιά με μια ματιά

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελείται από 751 έδρες που κατανέμονται σε κάθε κράτος-μέλος ανάλογα με τον πληθυσμό του. Η Γερμανία κατέχει τη μερίδα του λέοντος με 96 έδρες, ενώ η Κύπρος, η Εσθονία, το Λουξεμβούργο και η Μάλτα εκλέγουν από έξι βουλευτές. Σήμερα, οι σημαντικότερες πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ, EPP) με 218 ευρωβουλευτές, η Προοδευτική Συμμαχία Σοσιαλιστών και Δημοκρατών (S & D) με 186 ευρωβουλευτές, οι Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές (ECR) με 74, η Συμμαχία των Φιλελευθέρων και Δημοκρατών για την Ευρώπη (ALDE) με 68, η Ομάδα των Πρασίνων/Ευρωπαϊκής Ελεύθερης Συμμαχίας (Greens/EFA) με 52, η Ευρωπαϊκή Ενωτική Αριστερά/Αριστερά των Πρασίνων των Βορείων Χωρών (GUE / NGL) επίσης με 52, η Ευρώπη της Ελευθερίας και Άμεσης Δημοκρατίας (EFDD) με 41 και η Ευρώπη των Εθνών και της Ελευθερίας (ENF) με 37 ευρωβουλευτές. 22

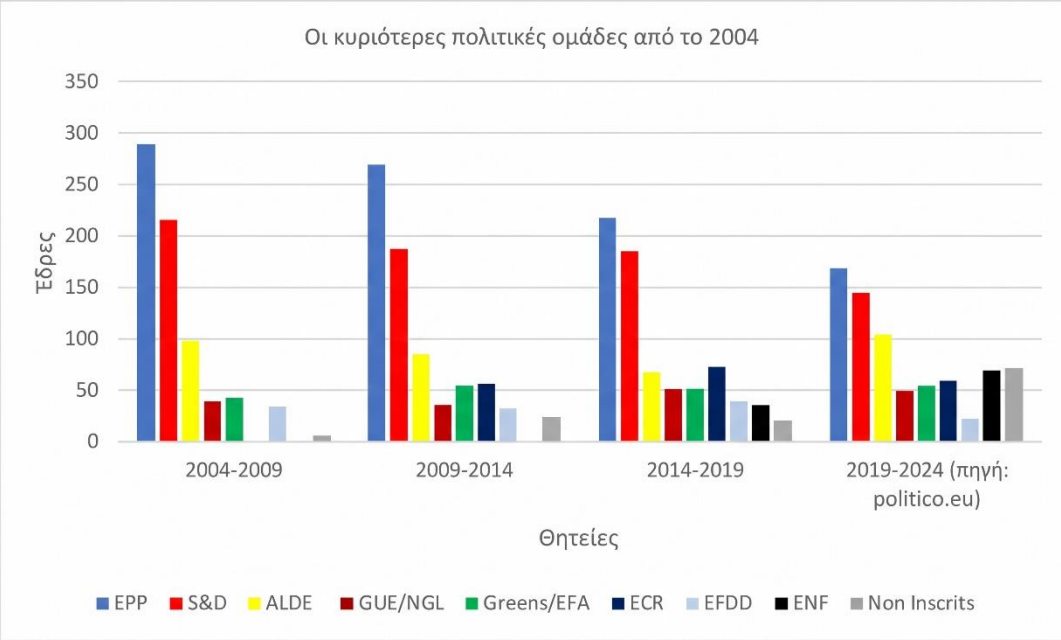
βουλευτές του ευρωκοινοβουλίου δεν ανήκουν σε καμία από τις προαναφερόμενες επίσημα αναγνωρισμένες πολιτικές ομάδες. Οι ευρωβουλευτές που εκπροσωπούν ακροδεξιά κόμματα ανήκουν κυρίως στην ENF. Λίγες ακροδεξιές φωνές μπορούν να εντοπιστούν στις ομάδες του EPP, του ECR και του EFDD, ενώ αρκετοί εκπρόσωποι των ακροδεξιών κομμάτων μπορούν να βρεθούν μεταξύ μη εγγεγραμμένων μελών1.

Μεταξύ των πολιτικών ομάδων του ευρωκοινοβουλίου, μόνο η ENF εμφανίζει μια σαφή συγγένεια με την άκρα δεξιά. Έχοντας ιδρυθεί το 2015, μετά από συμφωνία μεταξύ των ηγετών του RN (Εθνικός Συναγερμός) της Γαλλίας, της Lega της Ιταλίας και του PVV (Κόμμα για την Ελευθερία) της Ολλανδίας, φιλοξενεί επίσης το αυστριακό FPO (Κόμμα Ελευθερίας της Αυστρίας), το βελγικό VB (Φλαμανδικό Μπλοκ) και μικρότερα ακροδεξιά ριζοσπαστικά κόμματα της Γερμανίας και της Πολωνίας1. Το EFDD εξέφρασε ως επί το πλείστον τον βρετανικό ευρωσκεπτικισμό του UKIP και του Nigel Farage, αλλά μεταξύ άλλων ευρωσκεπτικιστών και λαϊκιστών, βρίσκεται το ριζοσπαστικό δεξιό AfD (Εναλλακτική για τη Γερμανία) της Γερμανίας, που έγινε μέλος του EFDD το 2016 μετά την αποχώρησή του από την ομάδα ECR, καθώς επίσης και κάποιες μικρότερες ακροδεξιές ομάδες2. Μέσα στο συντηρητικό, ευρωσκεπτικιστικό ECR, το πολωνικό PiS (Νόμος και Δικαιοσύνη) επικρίνεται για την ακροδεξιά του προσέγγιση3.

Τέλος, το ΕΛΚ, στο οποίο συμμετέχει και η ΝΔ, μολονότι θεωρείται ευρέως ως κεντροδεξιά, συντηρητική και χριστιανοδημοκρατική πολιτική ομάδα, φιλοξενεί μεταξύ των μελών του το ριζοσπαστικό δεξιό Fidesz της Ουγγαρίας, όπως και τον Σεμπάστιαν Κουρτς, τον αμφιλεγόμενο καγκελάριο της Αυστρίας που ευελπιστεί να φέρει την άκρα δεξιά στην κεντρική πολιτική σκηνή, πράγμα που εκφράζεται και με τη συγκυβέρνηση με το ριζοσπαστικό δεξιό κόμμα FPO του Heinz Christian Strache.

Τα κόμματα και οι κομματικές ομάδες που κινούνται δεξιότερα από εκείνη του ΕΛΚ έχουν αυξηθεί σημαντικά από τη διεύρυνση της Ε.Ε. και τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2004. Μέσα σε μια δεκαετία, έχουν καταφέρει όχι μόνο να διπλασιάσουν το μερίδιο ψήφου, αλλά πλέον διεκδικούν την κυβέρνηση σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Ακόμα και κόμματα της εξτρεμιστικής δεξιάς,

όπως η νεοναζιστική Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα και το L'SNS (Λαϊκό Κόμμα «Η Σλοβακία μας») στη Σλοβακία έχουν καταφέρει να εισχωρήσουν στα αντίστοιχα εθνικά κοινοβούλια.

Συμπεράσματα

Τα τελευταία χρόνια η ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή έχει βιώσει μια σημαντική στροφή προς τα δεξιά. Αρχικά, στις περισσότερες χώρες που επλήγησαν από την οικονομική κρίση, τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα κρίθηκαν υπεύθυνα και κατέρρευσαν. Η παρακμή των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων συνοδεύτηκε ταυτόχρονα από την άνοδο των ακροδεξιών κομμάτων, προσέφεραν μια νέα εναλλακτική λύση εναντίον του παλιού πολιτικού συστήματος που πλούτισε εις βάρος του λαού.

Ωστόσο, το μεγάλο κύμα στήριξης προς την άκρα δεξιά συνέπεσε με την έκρηξη της προσφυγικής κρίσης του 2015. Τα κυρίαρχα κόμματα απέτυχαν να χειριστούν τις αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές, ενώ οι σχετικές διαπραγματεύσεις εντός της ΕΕ απεδείχθησαν μάταιες. Οι αυξανόμενες επικρίσεις προς την Ε.Ε. και το αίσθημα κατά της μετανάστευσης έφεραν τις κατάλληλες συνθήκες για τη διάδοση του εθνισμού. Έτσι, τα ακροδεξιά κόμματα κεφαλαιοποίησαν τα εθνικιστικά και ξενοφοβικά συναισθήματα, ενώ ταυτόχρονα έκαναν σκληρή κριτική στην Ε.Ε. Ορισμένα κεντροδεξιά κόμματα έχουν κάνει εθνιστικές στροφές σε μια προσπάθεια να σταματήσει η ανησυχητική άνοδος της ακροδεξιάς, νομιμοποιώντας έτσι την ατζέντα της, ενώ ορισμένες χώρες έχουν γίνει μάρτυρες της εμφάνισης εξτρεμιστικών, νεοφασιστικών και νεοναζιστικών σχηματισμών με τον μανδύα ενός νόμιμου πολιτικού κόμματος.

Σήμερα, αρκετά ακροδεξιά κόμματα, όπως ο Εθνικός Συναγερμός της Γαλλίας (Ressemblement National), το Αυστριακό Κόμμα Ελευθερίας (Austrian Freedom Party) και η Lega στην Ιταλία, έχουν εξελιχθεί σε σημαντικές πολιτικές δυνάμεις, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ικανές να προσελκύσουν ένα ευρύ φάσμα ψηφοφόρων. Στις περισσότερες χώρες κερδίζουν πάνω από το 10% των συνολικών ψήφων, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν σχηματίσει κυβερνητικούς συνασπισμούς ως εταίροι, συνήθως, με άλλα δεξιά και κεντροδεξιά κόμματα.

Προβλέπεται ότι η άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων στις μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες της Ευρώπης, δηλαδή του Afd στη Γερμανία, του RN στη Γαλλία, της Lega στην Ιταλία, του Vox στην Ισπανία και του PiS στην Πολωνία θα δημιουργήσουν ένα σημαντικό μερίδιο εδρών για την άκρα δεξιά στο νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Με την εκδίωξη του Fidesz από το ΕΛΚ είναι επίσης πιθανό να δημιουργηθεί μια νέα πολιτική ομάδα που θα εκπροσωπεί τα συμφέροντα των χωρών του Βίζεγκραντ (Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία) τα οποία συνάδουν εν πολλοίς με αυτά της ακροδεξιάς.

Θα πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι η προσπάθεια χάραξης των ορίων μεταξύ των ακροδεξιών και των κεντροδεξιών κομμάτων είναι αρκετά περίπλοκη τόσο εξαιτίας της ανόδου των εθνιστικών αντιλήψεων όσο και της υιοθέτησης αντίστοιχων πολιτικών από τα κυρίαρχα πολιτικά κόμματα. Παρόλο που τα ακροδεξιά κόμματα μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την προέλευση (π.χ. το Fidesz του Ορμπάν ξεκίνησε ως κεντροδεξιό κόμμα ενώ από την άλλη το RN της Λεπέν θεωρήθηκε αρχικά εξτρεμιστικό), τη μακροζωία και τη σταθερότητά τους στην κεντρική πολιτική σκηνή (το αυστριακό FPO ιδρύθηκε το 1956, ενώ το γερμανικό AfD μόλις το 2013) και τα ιδεολογικά τους χαρακτηριστικά, στην πραγματικότητα μοιράζονται ένα σημαντικό κοινό χαρακτηριστικό, τον εθνισμό, και ως εκ τούτου μπορούν να ταξινομηθούν αναλόγως κάτω από μια ευρύτερη ακροδεξιά ομπρέλα (Mudde, 2016).

∴

Παράρτημα: Τα κυριότερα ακροδεξιά κόμματα στις χώρες της Ε.Ε.

Στον πίνακα που ακολουθεί θα βρείτε μια αναλυτική λίστα με τα κυριότερα ακροδεξιά κόμματα στην Ε.Ε., η οποία βασίζεται στην παραπάνω έρευνα και ανάλυση.

Πίνακας 1, Κατηγοριοποίηση: Εθνιστικά / Ριζοσπαστική Δεξιά / Εξτρεμιστική Δεξιά, Ευρωομάδα και Ποσοστά Ευρωεκλογών (2019)

Χώρα	Κόμμα / Παράταξη	Κατηγορία	Ευρωομάδα	Ευρωεκ. '04	Ευρωεκ. '09	Ευρωεκ. '14	Εκτίμηση '19[1]
Αυστρία	ÖVP (Αυστριακό Λαϊκό Κόμμα)	Εθνιστικό Κόμμα	EPP	32.70%	29.98%	26.98%	34.00%
Αυστρία	FPÖ (Κόμμα Ελευθερίας της Αυστρίας)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	6.31%	12.71%	19.72%	23.00%
Βέλγιο	N-VA (Νέα Φλαμανδική Συμμαχία)	Εθνιστικό Κόμμα	ECR	17.43%[2]	6.13%	16.79%	29.00%
Βέλγιο	VB (Φλαμανδικό Συμφέρον)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	14.34%	9.85%	4.26%	9.00%
Βέλγιο	PP (Λαϊκό Κόμμα)	Εθνιστικό	EFDD	-	-	2.18%	2.00%
Βουλγαρία	Обединени2 Патриоти (Ενωμένοι Πατριώτες)[3]	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	-	11.96%	6.01%	6.00%
Βουλγαρία	Презареди България (Ανανέωση της Βουλγαρίας)	Εθνιστικό Κόμμα	ECR	-	-	10.66%	6.00%
Βουλγαρία	Воля (Θα)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	-	-	-	2.00%
Γαλλία	RN (Εθνικός Συναγερμός / πρώην	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	9.81%	6.30%	24.86%	22.00%

[1] Η εκτίμηση των ποσοστών του 2019 είναι του *Politico*, πρόσβαση στον παρακάτω σύνδεσμο pollofpolls.eu: https://www.politico.eu/2019-european-elections.

[2] N-VA

[3] Πρόκειται για τον συνασπισμό των κομμάτων IMRO, NFSB και Ataka, ο οποίος επικυρώθηκε το 2016. Μέχρι τότε συμμετείχαν στις εκλογές αυτόνομα ή με άλλες συμμαχίες. Το ποσοστό που παρουσιάζεται στις ευρωεκλογές του 2009 αποτελεί το άθροισμα των ποσοστών που συγκέντρωσαν τα τρία κόμματα ξεχωριστά

	Εθνικό Μέτωπο)						
Γαλλία	Les Patriots (Οι Πατριώτες)	Εθνιστικό Κόμμα	EFDD	-	-	-	1.00%
Γερμανία	AfD (Εναλλακτική για τη Γερμανία)	Ριζοσπαστική Δεξιά	EFDD	-	-	7.10%	13.00%
Γερμανία	NPD (Εθνικο-δημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας)	Εξτρεμιστική Δεξιά	APF	0.90%	-	1.00%	<1.00%
Δανία	DF (Δανικό Λαϊκό Κόμμα)	Εθνιστικό Κόμμα	ECR	6.80%	14.80%	26.60%	16.00%
Δανία	NB (Νέα Δεξιά)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	2.00%
Ελλάδα	Νέα Δημοκρατία	Εθνιστικό Κόμμα	EPP	42.97%	32.29%	22.72%	36.00%
Ελλάδα	Χρυσή Αυγή	Εξτρεμιστική Δεξιά	-	-	0.46%	9.39%	8.00%
Ελλάδα	Ανεξάρτητοι Έλληνες	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	-	-	3.46%	2.00%
Ελλάδα	Ελληνική Λύση	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	2.00%
Εσθονία	EKRE (Συντηρητικό Λαϊκό Κόμμα Εσθονίας)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	4.00%	16.00%
Ηνωμένο Βασίλειο	Brexit Party	Εθνιστικό Κόμμα	-	-	-	-	20.00%
Ηνωμένο Βασίλειο	UKIP	Εθνιστικό Κόμμα	-	15.64%	16.51%	26.77%	7.00%
Ισπανία	Vox	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	11.00%
Ιταλία	Lega	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	4.96%	10.20%	6.15%	32.00%
Ιταλία	Fratelli d'Italia (Αδέρφια της Ιταλίας)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	-	-	3.66%	4.00%
Ιταλία	CasaPound	Εξτρεμιστική Δεξιά	-	-	-	-	1.00%

Ιταλία	Forza Nuova[4]	Εξτρεμιστική Δεξιά	APF	1.23%	0.47%	-	<1.00%
Κροατία	NHR (Ανεξάρτητοι για την Κροατία)	Εθνιστικό	-	-	-	-	2.00%
Κύπρος	ΕΛΑΜ (Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο)	Εξτρεμιστική Δεξιά	-	-	0.22%	2.69%	6.00%
Λετονία	KPV (Ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του Κράτους;)	Εθνιστικό Κόμμα	-	-	-	-	11.00%
Λετονία	NA (Εθνική Συμμαχία)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	-	-	14.25%	10.00%
Λιθουανία	TT (Τάξη και Δικαιοσύνη)	Ριζοσπαστική Δεξιά	EFDD	6.83%	12.22%	14.25%	9.00%
Λιθουανία	LTS (Λιθουανική Εθνικιστική Ένωση)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	<1.00%
Μάλτα	Moviment Patrijotti Maltin	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	-	-	-	<1.00%
Ολλανδία	PVV (Κόμμα για την Ελευθερία)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	-	16.97%	13.32%	18.00%
Ολλανδία	FvD (Φόρουμ για τη Δημοκρατία)	Εθνιστικό Κόμμα	ECR	-	-	-	16.00%
Ουγγαρία	Fidesz	Ριζοσπαστική Δεξιά	EPP	47.40%	56.36%	51.48%	50.00%
Ουγγαρία	Jobbik	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	14.77%	14.67%	14.00%
Ουγγαρία	Mi Hazank (Η Πατρίδα μας)	Εξτρεμιστική Δεξιά	-	-	-	-	1.00%
Πολωνία	PiS (Νόμος και Δικαιοσύνη)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	12.67%	27.44%	31.78%	38.00%
Πολωνία	Kukiz '15	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	6.00%
Πολωνία	KNP (Νέα Δεξιά)	Ριζοσπαστική Δεξιά	EFDD			7.15%	1.00%

[4] Σε συνασπισμό με άλλα νεοφασιστικά κόμματα υπό τη σκέπη της Alternativa Sociale (Κοινωνικής Εναλλακτικής) της Alessandra Mussolini, εγγονής του Μπενίτο.

Πορτογαλία	PNR (Κόμμα Εθνικής Ανανέωσης)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	0.25%	0.37%	0.46%	<1.00%
Ρουμανία	PRM (Κόμμα Μεγάλης Ρουμανίας)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	4.15%[5]	8.65%	2.70%	2.00%
Ρουμανία	PRU (Κόμμα Ενωμένης Ρουμανίας)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	<1.00%
Σλοβακία	Sme Rodina (Είμαστε Οικογένεια)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	-	-	-	10.00%
Σλοβακία	SNS (Σλοβακικό Εθνικό Κόμμα)	Ριζοσπαστική Δεξιά	EFDD	2.01%	5.56%	3.61%	8.00%
Σλοβακία	L'SNS (Λαϊκό Κόμμα – Η Σλοβακία μας)	Εξτρεμιστική Δεξιά	APF[6]	-	-	1.73%	9.00%
Σλοβενία	SDS (Σλοβενικό Δημοκρατικό Κόμμα)	Εθνιστικό Κόμμα	EPP	17.65%	26.92%	24.88%	25.00%
Σλοβενία	SNS (Σλοβενικό Εθνικό Κόμμα)	Ριζοσπαστική Δεξιά	-	5.02%	2.88%	4.04%	4.00%
Σουηδία	SD (Σουηδοί Δημοκράτες)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ECR	1.10%	3.27%	9.67%	20.00%
Τσεχία	SPD (Ελευθερία και Άμεση Δημοκρατία)	Ριζοσπαστική Δεξιά	ENF	-	-	-	7.00%
Φινλανδία	PS (Κόμμα Φινλανδών	Εθνιστικό Κόμμα	ECR	0.54%	9.79%	12.90%	11.00%

[5] Η Ρουμανία διοργάνωσε ξεχωριστές ευρωεκλογές το 2007 όταν και έγινε επίσημα μέλος της Ε.Ε.

[6] Η ομάδα APF (Alliance for Peace and Freedom, Συμμαχία για την Ειρήνη και την Ελευθερία) ιδρύθηκε το 2015 και αποτελείται από νεοφασιστικά και νεοναζιστικά κόμματα. Δεν έχει καταφέρει να συγκροτήσει ευρωομάδα καθώς δεν έχει τον απαιτούμενο αριθμό βουλευτών.

Παραπομπές

Anastasakis, O., 2001. Post-communism extremism in Eastern Europe: The nature of the phenomenon, *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 1(2), pp.15-26.

Bustikova, Lenka, 2014. Revenge of the Radical Right. *Comparative Political Studies*, 47(12), pp.1738–1765 http://doi.org/10.1177/0010414013516069.

Carter, Elizabeth, 2005. *The Extreme Right in Western Europe: Success Or Failure?*, Manchester: Manchester University Press.

Eatwell, R. & Goodwin, M., 2018. *National Populism. The Revolt Against Liberal Democracy*, London: Pelican Books.

Enyedi, Z., 2016. Paternalist populism and illiberal elitism in Central Europe, *Journal of Political Ideologies*, 21(1), pp. 9- 25 http://dx.doi.org/10.1080/13569317.2016.1105402.

Europe of Freedom and Direct Democracy group, Members [online] Available at: http://www.efddgroup.eu/members/ [Accessed on 18 April 2019].

European Conservatives and Reformists group, Our Members [online] Available at: https://ecrgroup.eu/about [Accessed on 20 April 2019]

European Parliament, Members of the European Parliament [online]. Available at: http://www.europarl.europa.eu/meps/en/home [Accessed on 19 April 2019].

European Parliament, Members of the European Parliament [online]. Available at: http://www.europarl.europa.eu/meps/en/search/advanced [Accessed on 19 April 2019].

European People's Party, Parties & Partners [online]. Available <https://www.epp.eu/parties-and-partners/> [Accessed on 18 April 2019]. Golder, M., 2016. Far Right Parties in Europe. *Annual Review of Political Science*, 19(1), pp. 477–497 http://doi.org/10.1146/annurev-polisci-042814-012441.

Ignazi, P., 2003. *Extreme Right Parties in Western Europe*, Oxford: Oxford University Press.

Minkenberg, M., 2015. Profiles, patterns, process: studying the East European radical right in its political environment, in Minkenberg, M., (eds.), *Transforming the Transformation? The East European radical right in the political process*, London: Routledge, pp. 27-56. http://doi.org/10.4324/9781315730578.

Minkenberg, M., 2017. *The Radical Right in Eastern Europe. Democracy under Siege?*, New York: Palgrave.

Mudde, C., 2000. *The ideology of the extreme right*, Manchester: Manchester University Press.

Mudde, C., 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.

Mudde, C., 2010. The Populist Radical Right: A Pathological Normalcy, *West European Politics*, 33(6), pp.1167–1186 http://doi.org/10.1080/01402382.2010.508901.

Mudde, C., 2016. The Study of Populist Radical Right Parties: Towards a Fourth Wave, C-REX WORKING PAPER SERIES, No.1 / 2016.

Mudde, C. & Kaltwasser, C., R., 2017. *Populism: A very short introduction*, Oxford: Oxford University Press.

Norsk Senter for Forskingdata, https://nsd.no/european_election_database [Accessed on 20 April 2019]

Pirro, A, 2015. *The Populist Radical Right in Central and Eastern Europe: Ideology, Impact, and Electoral Performance*, London: Routledge. http://doi.org/10.4324/9781315733159.

Politico, 2019. European Elections seat projection [online]. Available at: https://www.politico.eu/2019-european-elections/ [Accessed on 17 April 2019]

Shekhovtsov, A., in Umland, A., 2015. Challenges and Promises of Comparative Research into Post-Soviet Fascism: Methodological and Conceptual Issues in the Study of the Contemporary East European Extreme Right, Communist and Post-Communist Studies, xxx (2015), pp. 1-13.

Sierakowski, S., 2018. In Europe, the Only Choice Is Right or Far-Right, *Foreign Policy* [online] 21 May. Available at: https://foreignpolicy.com/2018/05/21/in-europe-the-only-choice-is-right-or-far-right/ [Accessed on 15 April 2019].

Taguieff, P.-A., 2012. *Le nouveau national-populism*, Paris: CNRS Editions.

Yilmaz, F., 2002. Right-wing hegemony and immigration: how the populist far-right achieved hegemony through the immigration debate in Europe, *Current Sociology*, 60(3), pp. 368-381.